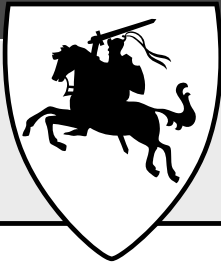

“
SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Prisiplakėliams kariuomenėje ne vieta

Lietuvos šaulių sąjungai -100 metų. Ši sukaktis plačiai minima Lietuvoje, o sostinės Katedros aikštėje šiandien, šeštadienį, vyksta masinė šaulių priesaikos ir jaunųjų šaulių pasižadėjimo ceremonija. Priesaikos žodžius ištikimai tarnauti Tėvynei išstara iš visos Lietuvos atvykę keli šimtai jaunuolių.

R Vidmantas MISEVIČIUS
„Respublikos“ žurnalistas

Šaulių gretos auga

Dovilė Rusteikienė, Šaulių sąjungos atstovė, pasidžiaugė, kad jų organizacijos gretos gausėja. „Šaulių sąjungai priklauso apie 11 tūkstančių žmonių - daugiau kaip 7000 vyrų ir daugiau kaip 3000 moterų. Didžiausias susidomėjimas organizacija buvo 2014 m. Šiomet, kai Šaulių sąjunga mini organizacijos įkūrimo 100-metį, visoje Lietuvoje vėl jaučiamas padidėjęs visuomenės dėmesys. Tai rodo ir kandidatų į šaulius bei jaunosius šaulius skaičius“, - džiaugiasi D.Rusteikienė.

Anot jos, šauliais tampa dėl įvairių priežasčių. Būna, kad iš pradžių tėvai atveda savo vaikus, tačiau paskui, susidomėję veikla, šauliais tampa patys. Tuomet visi drauge, netgi šeimomis, dalyvauja Šaulių sąjungos veikloje. Kita dalis ieško galimybių save realizuoti. Sąjunga siūlo platų veiklos spektrą - galimybę dirbti su jaunu, išmėginti save kariniame rengime, išsikelti sau naujus iššūkius, o savos srities specialistams tai tampa proga pasidalinti žiniomis su kitais ir t.t.

„Priežastys, atvedančios žmones į sąjungą, įvairios, - teigė D.Rusteikienė, - tik norisi pasibramzti, kad tai žmonės, kuriems nėra svetimas pilietiškumo jausmas. Svarbūs jiems ir savanorystės principai, nes Šaulių sąjungos veikloje dalyvauja žmonės, negailintys savo laisvo laiko“.

Dalyvavimas Šaulių sąjungos veikloje daug kam tampa tramplinu renkantis profesiją. „Respublika“ pamėgino išsiaiškinti, kuo mūsų dienomis jaunas žmones taip traukia karo tarnyba.

Tėvynei gražinama skola

Pasak Aurimo Mockaus, Krašo apsaugos savanorių pajėgų Žemaičių apygardos III rinktinės būrio vado, jis visada norėjo atlikti pareigą Tėvynei, tačiau tam nuolat trukdė įvairios aplinkybės.

„Gyvenau pereinamuoju laikotarpiu, tad teko derinti tokius dalykus kaip verslas, šeima ir emigracija. Galiausiai, kai viskas aprišo, supratau, kad laikas grąžinti skolą Tėvynei ir atlikti pareigą, kurią, manau, privalu atlikti kiekvienam. Taip tapau savanoriu, - sakė pašnekovas. - Kariuomenė traukė nuo pat jaunų dienų, tad žinojau, kad karinė tarnyba tikrai „užkabins“. Juolab kad prieš dvidešimt metų su pusbroliu netgi planavome

Aurimo Mockaus, Emilės Mažeikaitės asmeninio albumo nuotr.

įstoti į užsieniečių legioną. Tuomet tai buvo mada, savirealizacijos galimybė, tačiau šiandien džiaugiuosi, kad tai nepavyko. Reikėjo laiko, bet atėjo suvokimas, kad aš reikalingas savo šaliai ir, esant reikalui, turiu būti pasirengęs ją ginti, o ne už pinigų tarnauti kitiems“.

Supratęs, jog kariuomenė yra viena iš „gyvenimo meilių“, vyras per pusę metų baigė Generolo Jono Žemaičio karo akademijoje rengiamus RBVK (rezervo būrio vadų kursas) ir įgijo leitenanto laipsnį.

Aurimas MOCKAUS
Savanoris

► **Aš reikalingas savo šaliai ir, esant reikalui, turiu būti pasirengęs ją ginti**

„Kiekvienas pats pasirenka, ko jam siekti. Pavyzdžiui, aš siekiau eiti toliau. Juolab kad visada jaučiau tiek šeimos, tiek artimųjų palaikymą. Kadangi akademijoje buvo specialūs kursai, skirti žmonėms, turintiems aukštąjį mokslą, nusprendžiau juos baigti. Tiesa, pusmetį - tiek truko kursai, - buvo sudėtingiau, bent kartą per mėnesį savaitę ar dviem iš Klaipėdos važiuodavau į Vilnių, reikėjo nemažai mokytis, laikyti įskaitas ir egzaminus. Bet žinojau, ko noriu ir to pasiekiau. Juolab kad ir kariuomenė suteikia tam galimybių. Savanoriai tam ir yra savanoriai, kad, skirtingai nuo privalomąją karo tarnybą atliekančių asmenų, prisijungtų, kada gali. Nors su jais pasirašoma

sutartis, tai nereiškia, kad tampi visiškai priklausomas. Išpareigojimų nėra, bet yra aprūpinimas, kurį, atsisveikindamas turi grąžinti. O kada tai įvyks, priklauso tik nuo tavęs. Juolab kad žmogus „iš gtvės“ taip paprastai savanoriu netaps. Yra bazinio parengimo kursas, kuris atsijonia atsitiktinius nuo nusiteikusių rimčiau ir tik jį baigęs tampa savanoriu. Esu sutikęs tokių, kurie tarnauja po 20 ir daugiau metų“, - tarnybos subtilybes atskleidė Aurimas.

Tiesa, sakė jis, pasitaiko ir tokių, kurie į savanorius užsirašo tam, kad išvengtų privalomosios tarnybos. Tačiau toks gudravimas greitai išaiškėja - užtenka neįvykdyti normų ir su tokiu „savanoriu“ atsisveikinama. Tokio žmogaus, gaišusio laiką čia, vėliau vis tiek laukia privalomoji karo tarnyba.

Svajonė nuo mažų dienų

Kitamet mokyklą baigiantis vilnietis Marijonas tvirtai žino, kad taps kariškiu.

„Nuo pat mažų dienų mane domino ginklai, patiko karinės uniformos, šio darbo išskirtinumas. Žavėjo kariūnų gyvenimo sąlygos, įvairialypė kasdienė veikla, kurios niekaip nepavadinsi rutinine, kariški užsiėmimai. Tai privertė dažniau susimąstyti apie tai, ko noriu gyvenime. O kai, metams bėgant, atėjo suvokimas, kokia brangi ir kokia svarbi mums yra gimtoji šalis, už kurią kiekvienas esame atsakingas, klausimų dėl profesijos pasirinkimo nebeliko, - pasirinkimo priežastis dėstė apie karininko profesiją svajojantis Marijonas. - Be to, Lietuvos karo akademija yra vienintelė tokio pobūdžio aukštoji mokykla Lietuvoje, garšėjanti savo išskirtinumu bei lyderių ugdymu. Tai irgi lėmė, kad ketinu čia stoti“.

Marijonas sako, kad apsispręsti stoti į Karo akademiją padėjo prieš šešerius metus pradėtas lankyti Lietuvos Šaulių sąjungos būrelis. Pastarasis leido iš dar arčiau susipažinti su karišku gyvenimu.

„Žinau, kad norint tapti geru kariškiu, didelę įtaką tam daro ir tinkamas pasirėngimas. Todėl ruoštis pradėjau būdamas 13 metų. Nuo tada kiek įmanoma daugiau laiko skiriu Šaulių sąjungai, dalyvauju visoje įmanomoje, su kariuomene susijusioje, veikloje ir nuolat semiuosi žinių. Be viso to, stengiuosi būti kuo stipresnis tiek fiziškai, tiek morališkai“, - atvirai savo planus atskleidžia Marijonas.

Kariuomenėje ne vien vaikinai

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos ketvirto kurso kariūnė Emilė Mažeikaitė nuo jaunumės buriavimo varžybose atstovauja Lietuvai. Ji visada su pasididžiavimu nešdavo savo šalies vėliavą: „Ilgainiui susiformavo pilietiškumas, vėliau peraugęs į patriotiškumą.“

Emilė MAŽEIKAITĖ
Būsimoji kariūnė

► **Pasirinkus tokį gyvenimo kelią, norisi juo eiti kuo ilgiau**

„Į Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos (LKA) atranką galima eiti nuo 16 m., tad šia galimybe ir pasinaudojau. Tuomet susidarau bendrą vaizdą, kaip gyvena kariūnai, kokius iššūkius tenka įveikti bei kokios perspektyvos laukia. Praėjusi profesinio tinkamumo testą nudžiugau, kad esu tinkama ir nusprendžiau baigusi mokyklą stoti į LKA. Džiaugiuosi, jog šeima ir artimieji nuo pat pradžių neprieštaravo ir mane labai palaikė. Mano pasirinkimas jų nenustebino, nes

nuo vaikystės sportas, disciplina ir iššūkiškai nebuvo svetimas dalykas“, - pasakojo Emilė.

Būsimoji kariūnė mokosi išgyventi visokiomis sąlygomis: tiek per karštį, kai prakaitas žliaugia ir uniforma nuo dulkių iš žalios pavirsta į pilkšvą; tiek žiemą, kai tenka susirengti viską, ką turi, nusi-kasti sniegą ir pasikloti vietą miegoti; tiek per lietu, kai žygio ekipuotėje nelieka nė vieno sauso daikto. „Nei karštis, nei šaltis, nei lietus nėra mūsų draugas, o oro sąlygas, manau, kiekvienas priima skirtingai, nesvarbu, kas tu - moteris ar vyras“, - pastebi būsimoji kariūnė.

Emilė pasakoja, kad vienas iš įdomesnių kursų akademijoje - psichofizinis rengimas, kurio metu kariūnai bando nugalėti savo baimes. Aukščio baimę jie įveikia leidamiesi virve nuo pastato, šokdami į tinklą iš 4 metrų aukščio, atlikdami šuolį parašutu, vandens ir gylio baimę nugalai, šokdami į baseiną iš 5-10 metrų bei nerdami į eketę su pilna ekipuote. Tenka išmokti vaikščioti ant stiklų ir vinių. Tačiau, prisipažįsta mergina, daugiausiai susikaupimo ir psichologinio pasirėngimo pareikalauja klaustrofobijos išbandymo užduotys, kai tave užkasa po žeme sėdėjimo poza ir duoda vamzdelį kvėpuoti.

„Pirmąsyk realybė nebuvo tokia graži. Užkasus kojas jau pradėjau jausti diskomfortą. Smėliui pasiekus krūtinę supratau, jog nebus taip lengva kvėpuoti. Kai smėlis ribojosi su smakru, pajaučiau baimę. Kuo daugiau smėlio krito ant mano veido, tuo labiau didėjo panika, buvo nemalonu, net keletą ašarėlių išriedėjo. Instruktoriaus nuraminta nukreipiau savo mintis kitur, tačiau kartą nuo karto vėl apimdavo baimė. Išbuvus pusvalandį, visą kūną užplūdo šalčio banga ir pradėjau drebėti, iš tiesų, nežinau dėl ko drebėjau: nuo šalčio ar dėl smėlio svorio nutirpusio kūno. Tiesa, laikas po žeme skriejo greičiau nei tikėjau, tačiau išbuvus valandą laiko, su mielu noru atsikapsčiau į dienos šviesą. Po šio išbandymo norėjau eiti pabėgioti ir pajauti laisvę. Kiekvienas skirtingai išgyvena šį pojūtį ir apibūdinti jo negaliu. Reikia patirti pačiam“, - pasiūlė pašnekovė.

„Skirtingai nei buvimas po žeme, pakilimas į dangų ne tik nebuvo sunkus, bet net ir suteikė malonumo. Buvo minčių, kad atsidarius lėktuvo durims dar aplankys baimė, bet šį kartą ji mane aplenkė ir su dideliu užsidegimu iššokau iš orlaivio. Po šuolio buvau labai laiminga ir norėjau pakartoti dar ne vieną kartą!“ - pratybų pradžią prisiminė kariūnė.

Paklausta, ar planuoja kariuomenėje pasilikti visą laiką, Emilė kol kas atsakymo į šį klausimą neturėjo: „Ne visada norai sutampa su galimybėmis, pavyzdžiui, niekas nėra apsaugotas nuo traumų, tačiau pasirinkus tokį gyvenimo kelią norisi juo eiti kuo ilgiau“.

NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2019

2019 metų NACIONALINĖS VERTYBĖS pristatomos šeštadieniais „Žalgirio“ nacionalinio pasipriešinimo judėjimo priede su „Respublika“. Rašykite ir Jūs!
NACIONALINIŲ VERTYBIŲ RINKIMAI 2018, A.Smetonos g. 2, Vilnius LT-01115, arba el.paštu redaktorius@republika.net. Tel. (8-5) 212-35-25

Patriotas, švietėjas J.Gabrys-Paršaitis

Juozo Gabrio-Paršaičio (1880-1951) gyvenimo tikslas buvo lietuvių tautos, kalbos ir kultūros išlikimas, o deramas vakarietiškas valstybės atstovavimas Europoje buvo svarbiausi jį jaudinę klausimai, kuriems spręsti jis ieškojo savų būdų

Inga STEPUKONIENĖ

Juozas Gabrys-Paršaitis gimė 1880 m. Garliavoje. Jo tėvas - Kazimieras Paršaitis, vedęs Gabrėnaitė nuo Lukšių. Kazimiero Paršaičio tėvas - Garliavos miestelio senbuvis, įsikūręs jame nuo to laiko, kai grafas Jozefas Godlevskis statė bažnyčią ir telkė žmones statybos darbams bei keliams tiesti. Tai - lietuviška šeima, turėjusi nedidelį namelį vadinamajame Jurzdike, baudžiauninkų ir neturtėlių kvartale (dab. J.Gabrio gatvė).

Paršaičių šeima gerai suprato mokslo bei žinių svarbą ir visomis išgalėmis siekė išmokslinti savo vaikus. Be Juozo, Kazimiero Paršaičio šeimoje augo sūnūs Pranas (g. 1884 m.) ir Povilas bei kelios dukros.

1887-1889 m. Juozas mokėsi Garliavos carinėje pradžios mokykloje. 1883-1886 m. šioje mokykloje mokytojo pareigas ėjo Veiverių mokytojų seminariją baigęs poetas Juozas Andziulaitis-Kalnėnas, kuris pirmasis krašto mokykloje lietuvių kalbą išdrįso dėstyti iš lietuviškų knygų, ir tuo aktyviai kreipė švietimo procesą lietuvių linkme: jam išvykus iš Garliavos, krašto žmonės rašė protesto laiškus inspektoriams, siekdami iš mokyklos pašalinti jų vaikus mokiusį prorusiškos orientacijos pedagogą.

Baigęs pradžios mokyklą, Juozas išvyko mokslų tęsti į Marijampolės gimnaziją ir joje mokėsi 1890-1899 metais. Marijampolės gimnazija tuo laiku buvo vienas iš stipriausių lietuviškumo židinių Sūduvoje.

Kalėjimas ir tremtis

1898 m. rugsėjo 14 d. Starpolės žandarų viršininkui Krylovui su parankiniais atlikus kratą pas Juozą Jasaitį Stanaičiuose, o vėliau - pas K.Aglinską, buvo suimtas Juozas, nes Jasaičio namuose rasti jo ranka slaptaraščiu rašyti laiški, kuriuose buvo kažkas *antimaskoliška*. Jis iškart pašalintas iš Marijampolės gimnazijos be teisės sugrįžti ir kartu su kitais suimtaisiais - išsiųstas į Kalvarijos kalėjimą.

J.Paršaitis kalėjime išbuvo šešis mėnesius, o tada paleistas už 300 rublių užstatą, Senapilėje laukė teismo sprendimo. Vėliau paskelbiama nutartis - 3 metai tremties Rusijoje. Taip J.Paršaitis atsidūrė Odesoje. Išbuvęs tremties laiką, 1903 m. jis eksternu išlaikė gimnazijos abitūros egzaminus ir įstojo į Odesos universitetą studijuoti teisės mokslų.

1905 m., kilus revoliucijai, J.Paršaitis nutraukė mokslus ir persukubėjo į Lietuvą, kur visa galva nėrė į politinių įvykių sūkurį. Dabar, kada Lietuvoj juda kas gyvas, dirba, kovoja, man koktu ir neramu čionai sėdėti sudėjus rankas, ar dirbant tai, kas turi menką vertę, ar visai jos neturi, - rašė Povilui Višinskiui. Artimieji bandė sulaukyti nuo aktyvaus dalyvavimo sumaištyje, bet jis ėmė į rankas brauningą ir dalyvavo susišaudymuose su caro žandarmerija. Mūšyje prie Šešupės sužeistas, bet jį išgelbėjo broliai Baltūsiai. Išvežtą į Vilnių gydė daktaras Jonas Basanavičius. 1905 metais mieste susirinko Didysis Vilniaus seimas, kuriame lietuvių inteligentai pareikalavo Lietuvai autonomijos. Juozas Paršaitis tapo šio Seimo sekretoriumi. Jis su broliu Pranu Paršaičiu Seime buvo besikuriančios Lietuvos valstiečių sąjungos atstovai. Po kurio laiko Juozas Paršaitis išrinktas šios sąjungos vadovu.

Po kurio laiko išvyksta spręsti tolimesnių studijų reikalą į Prancūziją ir Šveicariją. Iškilus rimtoms kliūtims, po kurio laiko išvažiuoja į Odesą pabaigti pradėtų teisės studijų. Įgijęs profesionalaus teisininko diplomą, išvyksta į Prancūziją, į Paryžių, ir įstoja į Sorbonos universitetą studijuoti literatūros.

Vienas aktyviausių lietuvių politikų tarptautinėje erdvėje

Gyvendamas Prancūzijoje, J.Paršaitis neužmiršta Lietuvos reikalų. Labai džiaugiasi pasirodžiusiu „Vilniaus žinių“ leidiniu, susirašinėja su jo sekretoriumi ir redaktoriumi Kaziu Puida, siunčia straipsnius ir feljetonus.

Jis supranta, kad lietuviams siekiant išsilaisvinimo, visos jų politinės, socialinės, švietimo ir kultūros problemos turi būti iškeltos į tarptautinį lygmenį, kad labai svarbu apie jas pasaulyje kalbėti

po vienu aktyviausių lietuvių politikų tarptautinėje erdvėje. Lietuvos valstybingumo atstatymas, vėliau deramas vakarietiškas valstybės atstovavimas Europoje buvo svarbiausi jį jaudinę klausimai, kuriems spręsti jis ieškojo savų būdų. Tačiau būtent dėl to tarp jo ir tuometinės Lietuvos Valstybės Tarybos kilo didelių nesutarimų. 1919-1920 m. J.Gabrys-Paršaitis pradeda konfliktuoti su tuometine Lietuvos vyriausybe, ypač su Antanu Smetona ir Augustinu Voldemaru. J.Gabrys-Paršaitis kritikuoja vyriausybės veiklą, kaltina ją diplomatiniu nenuovokumu, laiškuose Lietuvos prezidentui A.Smetonai ragina atsisakyti tokių užsienio ministrų, kurie, anot Gabrio, negeba tinkamai ginti Lietuvos valstybės interesų ir deramai perprasti Vakarų diplomatijos principų. Vyriausybė paskleidžia įtarimus dėl galimo jo šnipinėjimo svetimoms valstybėms. Tai įžeidžia Gabrį-Paršaitį ir galiausiai dėl aštrėjančių nesutarimų jis visiems laikams pasitraukia iš aktyvios politikos, tačiau širdyje iki gyvenimo pabaigos lieka Tėvynės patriotas.

Švietimas - tautos išlikimo pagrindas

J.Gabrys-Paršaitis nuo jaunumės aktyviai rūpinosi tautinio lietuvių švietimo klausimais. Tai jam - tautos išlikimo pagrindas. Suprasdamas ugdymo svarbą, 1904 m. lietuviams atgavus spaudą, jis ėmėsi rašyti pirmuosius lietuviškus vadovėlius. Nesant lietuviškų, kurį laiką net ir po spaudos atgavimo lietuvius vaikus teko mokyti iš senų rusiškų knygų. Į savo rašomus vadovėlius lietuviams mokiniams, galima sakyti, sutalpina tauriausius tautinius jausmus, skiepydamas meilę gimtajam kraštui. 1905 m. Vilniuje jis išleidžia „Trumpą Lietuvos aprašymą“ - neilgus pasakojimus apie Lietuvos gamtą, kraštovaizdį: upes, ežerus, augalus, gyvūnus, ir papuošia išpuodingomis iliustracijomis.

Lietuvos valstybingumo atstatymas, vėliau deramas vakarietiškas valstybės atstovavimas Europoje buvo svarbiausi jį jaudinę klausimai, kuriems spręsti jis ieškojo savų būdų

rengeimus įvairių sričių renginius ir konferencijas, tarptautines parodas, kuriose lietuviams svarbu pradėti dalyvauti ir gerai pasirodyti. Taip J.Gabrys-Paršaitis stipriai aktyvino lietuvių ir užsienio ryšius, vedė juos į tarptautinę politikos ir kultūros areną.

1915 m. J.Gabrys-Paršaitis apsigyveno Lozanoje, Šveicarijoje. Šioje šalyje suorganizavo kelias lietuvių konferencijas, dalyvavo įvairiuose užsienio politiniuose kongresuose. Taip pirmaisiais XX amžiaus dešimtmečiais J.Paršaitis ta-

ir reikalavo Suvalkų gubernijoje vaikus mokyti lietuviškai.

1910 m. Tilžėje pasirodė jo parašytas „Geografijos vadovėlis“, kuriame pasakojama ne tik apie pasaulį, bet ir apie Lietuvą.

Remdamasis Jono Jablonskio kalbiniais darbais, J.Gabrys-Paršaitis parašė ir pirmąjį lietuvių kalbos vadovėlių mokykloms „Trumpas lietuvių kalbos vadovėlis“.

Lietuvių literatūros istorijos pradininkas, pirmasis V.Kudirkos biografas

J.Gabrys-Paršaitis siekė sisteminti ir lietuvių literatūrą, rinko bibliografines žinias ir įvairius duomenis apie jos pirmuosius ir vėlesnius kūrėjus. Jis buvo tyrinėtojas, vienas pirmųjų ėmėsi rašyti lietuvių literatūros istoriją. J.Gabrys-Paršaitis krašto mokiniams parašė pirmąjį lietuvių literatūros vadovėlį - „Lietuvių literatūros apžvalgą“.

Jam pavyko nuveikti dar vieną didelį lietuvių švietimo darbą - parengti pirmąją lietuvių literatūros chrestomatiją - „Skaitymo knyga mažiems ir dideliems“, išleistą Tilžėje 1908 m. Į šiuos skaitinius jis pirmiausia įdėjo lietuvių pasakojamosios tautosakos perlus: pasakas „Eglė žalčių karalienė“, „Našlaitė Elenytė ir Joniukas aviniukas“, „Sigutė“, „Dvylika brolių, juodvarniais lakstančių“, o lietuvių literatūrą pradėjo nuo K.Donelaičio, M.Valančiaus, A.Baranausko, V.Kudirkos, P.Vaičiūčio, G.Petkevičaitės-Bitės, Maironio, Šatrijos Raganos, J.Biliūno ir kitų autorių kūrybų. Prieš juos pateikė savo paties rašytas autorių biografijas.

Viena iš labiausiai J.Gabrį-Paršaitį dominusių lietuvių literatūros pasaulio asmenybių, kurios darbų ypatingą vertę jis jautė ir kuri žavėjo jį savo asmeninėmis savybėmis, buvo Vincas Kudirka. Galimas dalykas, kad Gabrys-Paršaitis galėjo ir asmeniškai pažinti Kudirką. Akivaizdu, jog Gabrį-Paršaitį buvo stipriai paveikusi patriotinė V.Kudirkos pažiūra, jo satyrinė proza, pastangos kurti lietuvių literatūrą, plėsti verstinės literatūros lauką. Todėl jam atrodė labai svarbu surinkti ir publikuoti visus V.Kudirkos darbus. 1910 metais Tilžėje J.Gabrys-Paršaitis išleido šešis Vinco Kudirkos raštų tomus. Šiame leidime pateikė išsamią V.Kudirkos biografiją ir plačius jo kūrybos apibendrinimus. Taigi, J.Gabrys-Paršaitis buvo pirmasis V.Kudirkos biografas, pirmasis jo raštų leidėjas ir kūrybos vertintojas, iškėlęs didžiojo varpininko ir rašytojo kūrybos reikšmę lietuvių literatūrai.

XX amžiaus pradžioje J.Gabrys-Paršaitis mėgino kurti ir originalią prozą - neilgus apsakymėlius, kuriuos 1906-1907 m. publikavo „Lietuvos ūkininke“.

Juozas Gabrys-Paršaitis mirė 1951 m. liepos 26 d. Šveicarijoje. Ten ir palaidotas.